

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Liikennöitsijä INFO

9. kesäkuuta 2026

Miika Hautala

Brutto, Netto vai sekä että. Mikä on oikea sopimusmalli, vai onko yhtä oikeaa?

- Aikaisemmin tehtiin pääosin käyttöoikeus-sopimuksia (netto). Bruttosopimusten määrä on lisääntynyt viime vuosina.
- Tällä hetkellä bruttosopimuksia on kappalemääräisesti 93 ja nettosopimuksia 173 (alue-KOS 2 kpl)
- Bruttomallin liikennöintisopimuksessa tilaajan rooli vaihtelee sopimuksittain.
- Sopimuksia on hyvin eri kokoisia ja pieniä sopimuksia on paljon. Vuoromäärät 2 – 100+

Brutto, Netto vai sekä että. Mikä on oikea sopimusmalli, vai onko yhtä oikeaa?

- Käyttöoikeussopimuksessa on olennaista, että palvelun tarjoaja kantaa kysyntä- ja tarjontariskin, mutta voi myös omalla toiminnallaan vaikuttaa liikenteen kannattavuuteen.
- Esimerkiksi lipun hinnan alentamisen on havaittu joissain tapauksissa vaikuttavan kokonaiskysyntään.
- Yrittäjäriskiin alentavasti vaikuttavat sopimusehdot voivat johtaa siihen, että sopimusta ei voida pitää käyttöoikeussopimuksena.

Lähitulevaisuuden hankinnat

- Sopimuksia voimassa 2032 asti
- Sopimuksia n. 270 kpl
- 30 – 40 tarjouskilpailua vuosittain EU
- Kuntien lisääntyneen roolin takia aikaistuu
- Lonka sopimus koskee osaa tarjoajista
- Kohti yhteysvälikohtaisia ja laajempia hankintakokonaisuuksia seudullisessa bussiliikenteessä
- Kaukoliikenne markkinaehtoista
- Lipputuotteiden yhdenmukaistaminen
- Oman lippu- ja maksujärjestelmän hankinta suunnitteilla

Hankinta-asiakirjojen yhtenäistäminen

- Haaste tunnistettiin jo ELY-aikana
- Valmistelutyö aloitettiin elokuussa 2025
- Sopimuksia voimassa 2032 asti
- Yhteishankinnat kuntien kanssa
- Traficomilla kokonaishallinta
- Valvonnan toteuttaminen organisoidummin
- Uusi kirjaus liittyen varautumiseen: sitoutuminen resurssien varaamiseen

Hankinta-asiakirjojen yhtenäistäminen

- Yleispäteviä kaikkiin tarkoituksiin sopivia malliasiakirjoja ei ole mahdollista laatia.
- Yhtenäistämismisprosessi vaatii paljon linjauksia.
- On kuitenkin tärkeää, että tunnistetaan asiat jotka vaativat erilaisia vaihtoehtoja ja asiat, missä yhtenäistäminen on mahdollista ja järkevää.

Hankinnoissa vaadittava ajoneuvokalusto ja käyttövoima

- Pääosin liikennöidään dieselillä, joissain kohteissa myös HVO, kaasu tai sähkö.
- Suurin osa liikenteestä hoituu ”korkealattiaisilla”. Jonkin verran on kohteita, missä vaaditaan matalalattia-autoja. Joissain kohteissa vaaditaan WC.
- Kaikissa kohteissa vaaditaan tutut puhelin, alkolukko, ilmastointi, stop-napit, linjakilpi, ja mahdollisuus kuljettaa lastenvaunut tai pyörätuoli vähintään tavaratilassa. Kuljettaja avustaa. Polkupyörä mahdollisuuksien mukaan.
- Emissioluokitus Euro 6 minimivaatimus jatkossa.

Hankinnoissa vaadittava ajoneuvokalusto ja käyttövoima

Pääosin M3 -luokan ajoneuvoja = Linja-auto, kokonaismassa yli 5 tonnia

- 1. Alaluokat I ja A** = Ajoneuvot, joihin on rakennettu alueet seisoville matkustajille siten, että matkustajien usein toistuva sisään- tai uloskäynti on mahdollista. Ajoneuvot, jotka on suunniteltu kuljettamaan seisovia matkustajia; tähän alaluokkaan kuuluvassa ajoneuvossa on istumia, ja sen on oltava varustettu seisovia matkustajia varten. **Hankinnassa 59% oltavia puhtaita.**
- 2. Alaluokka II** = Ajoneuvot, jotka on rakennettu pääasiassa istuvien matkustajien kuljetukseen ja suunniteltu siten, että seisovien matkustajien kuljetus käytävällä ja/tai alueella, jonka koko on enintään kahdelle kaksoisistuimelle varattu tila, on mahdollista.
- 3. Alaluokat III ja B** = Ajoneuvot, jotka on rakennettu yksinomaan istuvien matkustajien kuljetukseen. Ajoneuvot joita ei ole suunniteltu kuljettamaan seisovia matkustajia; tähän alaluokkaan kuuluvaa ajoneuvoa ei ole varusteltu seisovia matkustajia varten.

Kiitokset